

Na de laatste formele vaststelling van deze criteria zijn de volgende, aanvullende concept besluiten en interpretaties afgestemd met de Dierenbescherming. Deze besluiten/interpretaties zijn nog niet formeel vastgesteld en kunnen nog wijzigen voorafgaand aan opname in vastgestelde BLk criteria. Vooruitlopend hierop mag er wel al op basis van deze concept besluiten en interpretaties worden gecertificeerd.

Datum	Norm nr. of onderwerp	Vraag	Aanvullend besluit of interpretatie
17-10-17	UIT01 Andere activiteiten	Vanaf 1-1-2018 mogen er geen dikbillen meer aanwezig zijn op BLk gecertificeerde varkensbedrijven. Hoe wordt er om gegaan met bestaande varkensbedrijven die al gecertificeerd zijn voor het Beter Leven keurmerk en ook dikbillen houden?	De Dierenbescherming wil niet dat Beter Leven gecertificeerde bedrijven ook dikbillen houden. Want daarmee kan worden geïnsinueerd dat de Dierenbescherming toch dikbillen onder het Beter Leven keurmerk toestaat. De enige optie om dikbillen op een BLk bedrijf te houden is als ze op een ander UBN nr. staan geregistreerd. De Dierenbescherming staat de deelnemende, BLk gecertificeerde varkensbedrijven die nu dikbillen houden, een overgangstermijn van 2 jaar toe. Hiermee hebben deze bedrijven naar de mening van de Dierenbescherming voldoende tijd om de aanwezige dikbillen af te mesten en af te voeren. Of om de dikbillen te huisvesten op een ander UBN.
27-2-17	A04 IKB-certificaat	Bijv. buitenlandse bedrijven hebben niet altijd een IKB certificaat. Kunnen deze bedrijven ook op een andere manier aan dit criterium voldoen?	Bij 1 ster dient er altijd een IKB certificaat te zijn. Bij 2 en 3 ster kan er ook worden volstaan met: 1. een minimaal gelijkwaardig certificaat (de aanvrager levert een vierkantvergelijking aan die door SBLk wordt beoordeeld en voorgelegd aan de DB, DB besluit of dit als gelijkwaardig wordt geaccepteerd of niet), of 2. er vindt tegelijkertijd met de BLk controle een IKB controle plaats (zonder afgifte van een IKB certificaat), waarbij van te voren door de Dierenbescherming is vastgesteld aan welke IKB criteria buitenlandse bedrijven niet per definitie hoeven te voldoen.
11-01-18	AV04e Analyse waterkwaliteit	Mag het water aangezuurd worden zonder tussenkomst van de dierenarts, bijv. als de normen niet worden overschreden?	Indien bij het voorbehandelen van water de relevante nationale standaard (in Nederland de kwaliteitseisen die de Gezondheidsdienst voor Dieren aan drinkwater voor varkens stelt) niet overschreden worden, mag dit gebeuren zonder tussenkomst van de dierenarts.
11-01-18	G13a Ongedierte bestrijding	Welke wering- en bestrijdingsbedrijven zijn gecertificeerd voor de Europese CEN keurmerk? Voldoen wering- en bestrijdingsbedrijven die gecertificeerd zijn voor het Nederlandse Keurmerk voor Plaagdiermanagementbedrijven ook aan dit criterium?	Wering- en bestrijdingsbedrijven die zijn gecertificeerd voor de Europese CEN norm, hebben het zogenaamde CEPA certificaat. Deze bedrijven zijn hier terug te vinden: https://www.kpmb.nl/register/cepa-gecertificeerd Ja, wering- en bestrijdingsbedrijven die gecertificeerd zijn voor het Nederlandse Keurmerk voor Plaagdiermanagement voldoen ook aan dit criterium. Deze bedrijven zijn hier terug te vinden: https://www.kpmb.nl/register/keurmerk-plaagdiermanagement Meer informatie over het Nederlandse keurmerk voor Plaagdiermanagement is hier terug te vinden: https://www.kpmb.nl/stichting-kpmb/kwaliteitssysteem

29-05-18	AM03 Brandveiligheid	Voldoet een Agro elektra keuring die word geaccepteerd door de verzekeraar ook?	
22-11-17	AG04b 'Plan van aanpak uitval 2 jaar en verder', AG12e 'Plan van aanpak structureel oorzaken euthanaseren jaar 2 en verder'	In criteria AG04b en AG12e staat beschreven dat een bedrijf een expert moet raadplegen bij langdurig te hoge uitval en te hoge euthanasie. Wat wordt bedoelt met raadplegen? Bij AG08d is duidelijk sprake van een begeleiding en plan van aanpak. Dit is wezenlijk iets anders.	Bij criterium AG08d 'Begeleiding door varkensspecialist bij te hoog antibioticagebruik' heeft de Dierenbescherming er bewust voor gekozen dat het bedrijf (na twee opeenvolgende jaren niet binnen het SDA streefniveau) actief moet worden begeleid door een onafhankelijke deskundige. Bij criterium AG04c 'Plan van aanpak uitval 2 jaar en verder' en bij AG12e 'Plan van aanpak structureel oorzaken euthanaseren jaar 2 en verder' vindt de Dierenbescherming het voldoende als de veterinaire deskundige een advies uitbrengt over hoe de uitval of het percentage geëuthanaseerde dieren kan worden gereduceerd. Maar er hoeft niet actief te worden begeleidt.
23-05-18	AG08a, AG08ab Antibiotica beleid	In deze criteria is onder 'Interpretatie' opgenomen dat het beschrijven van het antibioticagebruik en dit jaarlijks herzien niet nodig is indien: 'het antibioticagebruik op het bedrijf structureel (minimaal 3 opeenvolgende periodes: van 1 jan -1 jan, 1 juli -1 juli) binnen het SDA streefniveau ligt.' De verplichting tot het maken van een bedrijfsgezondheidsplan geldt voor elke varkenshouder, ongeacht het antibioticagebruik op zijn bedrijf. Dit is onder andere vastgelegd in de Regeling diergeneeskundigen art. 5.1, lid 1g. en art. 5.22, lid 1.	Binnen het Beter Leven keurmerk is de wettelijke verplichting tot het opstellen en jaarlijks evalueren van een bedrijfsgezondheidsplan ook opgenomen. Zie BLk criterium AG02a. Dus het hebben van een bedrijfsgezondheidsplan en het jaarlijks herziend daarvan is ook binnen BLk verplicht. Omdat de interpretatie opgenomen bij deze beide criteria nu leidt tot verwarring wordt dit bij een volgende herziening van deze criteria verwijderd.
17-04-18	AG08c Niveau antibiotica gebruik	Het antibioticagebruik moet binnen 2 jaar binnen het door SDA vastgestelde streefniveau liggen. Echter hebben verschillende diercategorieën verschillende streefniveau 's. De SDA heeft streefniveau 's vastgesteld voor de volgende diercategorieën: - zeugen/(zuigende) biggen: dierdagdosering/jaar tussen 0 tot 10 - speenbiggen: dierdagdosering/jaar tussen 0 tot 20 DDDA - vleesvarkens: dierdagdosering/jaar tussen 0 tot 10 DDDa Geldt dit criterium per bedrijf of per diercategorie?	Dit criterium mag geïnterpreteerd worden per diercategorie. Voor elke diercategorie heeft de varkenshouder dus 2 jaar de tijd om binnen het door SDA vastgestelde streefniveau te komen. Voorbeeld: Op een gesloten varkensbedrijf is bij de diercategorie 'vleesvarkens' het SDA streefniveau overschreden. Dit probleem is binnen 2 opeenvolgende jaren opgelost. Bij de daaropvolgende controle blijkt dat het SDA streefniveau van de diercategorie 'speenbiggen' is overschreden. Het bedrijf heeft dus 3 opeenvolgende jaren een te hoog antibiotica gebruik, echter omdat het probleem zich in het 3e jaar voordoet in een andere diercategorie, hoeft er nog geen onafhankelijke deskundige worden ingeschakeld. De varkenshouder krijgt ook voor de diercategorie 'speenbiggen' 2 opeenvolgende jaren, om het probleem bij de speenbiggen op te lossen.

19-02-19	AG08c Niveau antibiotica gebruik	De SDa heeft gewijzigde benchmarkwaardes gepubliceerd. Hierbij komt het signaleringsniveau te vervallen en wordt de grens tussen actie en streefniveau verder naar beneden bijgesteld. Dit heeft o.a. tot gevolg dat een deel van de bedrijven voorheen in de streefniveau zat nu door deze wijziging van de systematiek nu in het actieniveau terecht komen. Hoe wordt hiermee omgegaan binnen het Beter Leven keurmerk?	Het criterium AG08c wordt hierop aangepast. De verplichting voor varkensbedrijven om met het antibioticagebruik onder het SDa Actieniveau te liggen wordt geschrapt. Er is door de SDa, de varkenssector (POV) en de overheid afgesproken dat deze nieuwe benchmarkwaardes gefaseerd worden ingevoerd. Binnen het Beter Leven keurmerk wordt aangesloten bij de sectorale aanpak van het antibioticagebruik. En dus wordt binnen het Beter Leven keurmerk dezelfde, gefaseerde invoer van de nieuwe benchmarkwaardes gehanteerd bij het controleren en beoordelen van de bovenstaande BLk varken criteria.
28-11-17	AH07 verrijkmateriaal	Welke voorbeelden zijn er van verrijkmateriaal voor varkens die voldoen aan de karakteristieken en vereisten zoals opgenomen in criterium AH07?	Zie de informatie folder over verrijkmateriaal met meer informatie en voorbeelden. Deze folder is gepubliceerd op het zakelijke gedeelte van de Beter Leven website (beterleven.dierenbescherming.nl) , zie onder 'Deelnemers', 'Criteria en info', 'BLk Varkens 1, 2 en 3 sterren', onder 'Aanvullende documenten voor varkenshouderijen'. Voor de karakteristiek 'Eetbaar' wordt er een overgangstermijn van 1 jaar gehanteerd. Het gebruikte verrijkmateriaal dient dus vanaf 1-1-2019 tevens te voldoen aan de karakteristiek 'Eetbaar'.
7-01-19	AH07 verrijkmateriaal	Mag verrijkmateriaal worden aangeboden in de voerbak/-trog?	Hokverrijking moet aangeboden worden op een andere plaats dan waar de dieren eten, rusten of mesten. Verschillende functiegebieden zijn voor varkens heel belangrijk . Het is daarom, tenzij het niet anders kan zoals bij zeugen die vaststaan in de kraambox of dekstal, niet toegestaan dat het verrijkmateriaal in de voerbak wordt verstrekt. Ook in de door WUR, in opdracht van LNV, gemaakte brochure "Hokverrijking varkens" wordt aangegeven. "Hokverrijking moet aangeboden worden op een andere plaats dan waar de dieren eten, rusten of mesten (zie m.n. blz. 13 t/m 15 van de brochure). Deze brochure gaat de basis vormen waarop de NVWA gaat controleren en handhaven.
9-01-18	AH07 verrijkmateriaal en AH08.1 stro verstrekking groepen > 40	Is er nog wel een verschil tussen criteria AH07.1 Verrijkmateriaal en AH08.1 strovertrekking voor groepen > 40?	Beide criteria AH07 en AH08.1 zijn per 1-1-2018 vrijwel vergelijkbaar geworden in hun formulering. Het enige verschil is dat er bij groepen groter dan 40 (AH08.1) <u>permanent, los</u> stro moet worden verstrekt. Dus bijv. handmatig stro verstrekken (niet permanent aanwezig) in combinatie met een permanent verrijkmateriaal of de strokoker (met samengeperst stro) voldoen wel aan AH07.1 maar niet aan AH08.1.

16-03-18	AH11 Drinkwater meter	<p>Voorheen werd er vanuit gegaan dat op basis van watermeters per afdeling de gezondheid van de varkens kon worden gemonitord.</p> <p>Maar uit de praktijk blijkt dat als varkens ziek worden ze vooral minder gaan vreten.</p> <p>Het waterverbruik tussen afdelingen verschilt te weinig om te kunnen zien of er ziekte onder de varkens is.</p> <p>Waterverbruik monitoren is in de praktijk dus niet zinvol gebleken.</p>	<p>Na bevestiging vanuit de WUR dat drinkwatermeters op afdelingsniveau onvoldoende toegevoegde waarde hebben, heeft de Dierenbescherming besloten dat dit criterium bij een volgende herziening uit de BLk criteria varkens 1, 2 en 3 sterren zal worden verwijderd.</p>
16-03-18	Z09.1 groepshuisvesting zeugen	<p>Bij bedrijven met minder dan bijv. 400 zeugen is de voorgeschreven norm: 'groepen van 20 zeugen of meer' niet altijd haalbaar</p>	<p>Ook in de door WUR in opdracht van LNV gemaakte brochure over verrijkmateriaal wor</p>
13-02-18	Z18 aantal drinkplaatsen zeugen	<p>Waarom is het nodig om 1 drinkplaats per 12 zeugen te hebben? De meeste zeugenhouders hebben nu ongeveer 1 drinkplaats per 20 zeugen.</p>	<p>Zeugen drinken veel water, meer dan bijv. vleesvarkens. Voldoende beschikbaarheid over water is voor zeugen dus een belangrijke voorwaarde voor een goed dierenwelzijn.</p> <p>Voor vleesvarkens werd binnen het Beter Leven keurmerk al langer 1 drinkplaats per 12 vleesvarkens voorgeschreven. Bij de laatste wijziging, die per 1-1-2018 van kracht is geworden, wordt nu ook voor zeugen minimaal 1 drinkplaats per 12 zeugen voorgeschreven. Deze norm van 1 drinkplaats per 12 zeugen komt ook overeen met de norm die is opgenomen in de Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV).</p> <p>Omdat dit een geheel nieuw criterium is, hanteert de Dierenbescherming de betrokken zeugenhouders een overgangperiode van 1 jaar. Dit betekent dat zeugenhouders die bij de eerste controle (na 1-1-2018) op basis van de nieuwe criteria niet voldoen aan dit criterium Z18.1, tot de volgende reguliere, jaarlijkse controle krijgen om dit aan te passen, op zodanige wijze dat ze hier wel aan voldoen.</p>
5-09-18	Z18 aantal drinkplaatsen zeugen	<p>Moet er 1 drinkplaats per 12 zeugen aanwezig zijn als er wordt gevoerd via voerstations waar water aan het voer wordt toegevoegd?</p>	<p>De Dierenbescherming heeft besloten dat bij voerstations waar water aan het voer wordt toegevoegd, dezelfde norm als bij brijvoeding mag worden aangehouden. In dit geval mag er dus ook worden volstaan met 1 drinkplaats per 24 zeugen. Het voerstation telt niet mee als drinkplaats.</p>

13-03-17	B06 Castratie van beerbiggen	Waarom is het castreren van biggen bij 1 ster niet toegestaan, maar 2 en 3 sterren wel?	<p>Er is de afgelopen jaren in Nederland veel onderzoek gedaan naar stoppen met castreren. Bij varkens met 1 ster van het Beter Leven keurmerk is, op basis van het bovenstaande onderzoek, het castreren van biggen al jaren verboden.</p> <p>Er is ook onderzoek gedaan naar stoppen met castreren in varkenshouderij met 2 of 3 sterren van het Beter Leven keurmerk. De natuurlijkere omstandigheden waaronder de dieren bij 2 en 3 sterren worden gehouden lijken eerder te kunnen leiden tot problematisch berengedrag en een hogere incidentie van berengeur. Het is daardoor wat lastiger om daar met castratie te stoppen.</p> <p>Als varkens bij 2 en 3 sterren worden gecastreerd dient dit volgens de Dierenbescherming te gebeuren onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf.</p>
14-12-2018	V01B Groepsgrootte 20 dieren of meer	Mogen vleesvarkens in groepen met minder dan 20 dieren worden gehouden?	<p>De Dierenbescherming heeft besloten om kleinere groepen vleesvarkens toe te staan, onder voorwaarde dat er meer oppervlakte per vleesvarken beschikbaar is:</p> <p>Bij 1 ster: Groep tot en met 10: gemiddeld 1,3 m² en geen enkel varken minder dan 1,25 m² oppervlak beschikbaar. Groep 11 tot en met 19: gemiddeld 1,25 m² en geen enkel varken minder dan 1,2 m² beschikbaar Groep van 20 en meer: gemiddeld 1 m² en geen enkel varken minder dan 0,95 m² oppervlak beschikbaar.</p> <p>Bij 2 sterren: Groep tot en met 10: gemiddeld 1,5 m² en geen enkel onder de 1,45m² Groep 11 tot en met 19: gemiddeld 1,3 en geen enkel onder de 1,25m² Groep van 20 en meer: gemiddeld 1,2m² en geen enkel onder 1,15m²</p> <p>Bij 3 sterren: Groep tot en met 10: gemiddeld 1,7 m² en geen enkel onder de 1,65m² Groep 11 tot en met 19: gemiddeld 1,5 en geen enkel onder de 1,45m² Groep van 20 en meer: gemiddeld 1,3m² en geen enkel onder 1,25m²</p>

2-04-12	PL01 t/m PL17 Plateaus	Kan binnen een kraamhok ook worden gewerkt met plateaus? De biggen hebben daardoor meer ruimte tot hun beschikking.	Binnen het Beter Leven keurmerk worden plateaus in het kraamhok niet toegestaan. De biggen zijn nog te jong om te klimmen en een plateau levert dus geen bruikbaar vloeroppervlakte op. Indien de biggen dit plateau wel gebruiken zou het kunnen leiden tot een scheiding van de zeug en de biggen (bijvoorbeeld wanneer de biggen niet meer naar beneden durven), wat niet gewenst is.
1-01-15	B06.1 Verbod op castratie van beerbiggen	Als een nieuw bedrijf begint met deelname aan BLk varken 1 ster, maar er zijn nog gecastreerde biggen/vleesvarkens aanwezig op het bedrijf? Kan dit bedrijf dan wel deelnemen aan BLk? Zo ja, mogen de gecastreerde dieren onder BLk worden afgeleverd?	Voor nieuwe deelnemers geldt dat er na de ingangscntrole op het bedrijf geen biggen meer mogen worden gecastreerd, alleen de biggen die vóór de BLk ingangscntrole op het bedrijf zijn gecastreerd mogen op het bedrijf aanwezig zijn en onder het Beter Leven keurmerk worden afgeleverd.
29-05-18	T00B afnemende varkens-bedrijven / slachterijen	Er dient bij een varkenshouder te worden gecontroleerd of hij alleen aflevert aan BLk waardige varkenshouders en slachterijen. Deze informatie is niet altijd aanwezig op het varkensbedrijf. Het komt bijv. nogal eens voor dat een vermeerderaar afvoert naar een handelaar waarbij de vermeerderaar zelf niet waar de biggen uiteindelijk naar toe gaan. Eventuele leveringen aan niet BLk bedrijven moeten worden afgewaardeerd omdat die afnemers geen BLk certificaat hebben en geen BLk varkens kunnen afleveren. Is deze controle op afvoer naar BLk waardige varkensbedrijven nodig?	De Dierenbescherming heeft besloten dat dit criterium bij een volgende herziening wordt aangepast. Er hoeft alleen te worden gecontroleerd of varkens als BLk-waardig worden afgevoerd naar een BLk waardige slachterij. De controle op het afvoeren van BLk waardige varkens naar alleen BLk waardige varkenshouderij bedrijven komt te vervallen.

4-06-14	Vloervoeding	Is vloervoeding binnen BLk toegestaan?	<p>Vloervoeding is nu niet opgenomen in de BLk criteria.</p> <p>Bij vloervoeding in groepjes van 6 a 12 dieren is de ruimte is te beperkt. Bij vloervoeding in een kleine groep is er het risico dat er vervuiling van het hok optreedt en de dieren het voer uit het vuil moeten eten.</p> <p>Binnen het Beter Leven keurmerk wordt het werken in grotere groepen gestimuleerd Bij ver- en nieuwbouw verlangen dat zeugen of vleesvarkens in groepen van 20 of meer worden gehouden. Zo wordt bij eenzelfde oppervlak per dier door de grotere groep toch meer bewegingsruimte gecreëerd. Daarnaast kunnen de varkens in de grotere ruimte makkelijker functiegebieden (liggen, exploreren, vreten en mesten) onderscheiden.</p> <p>Een ander punt bij vloervoeding is de onderlinge voercompetitie en de vraag of alle varkens bij deze methode wel voldoende voer krijgen, wat opgelost kan worden door meer voerbeurten te geven.</p>
30-04-14	Dierlijke eiwitten / vetten / bloedplasma in varkensvoer	Zijn dierlijke eiwitten/vetten en bloedplasma's in het voer voor varkens met het Beter Leven keurmerk toegestaan?	<p>Binnen BLk hebben wij beperkte criteria gesteld aan veevoeder.</p> <p>Binnen het Beter Leven keurmerk baseren we de voedselkwaliteit voornamelijk op een GMP+ certificaat. Er zijn nu geen aanvullende criteria of een verbod binnen BLk Varken 1 ster opgenomen t.a.v. dierlijke eiwitten/vetten/bloedplasma's in het varkensvoer en dus is het toegestaan.</p> <p>Het is echter wel mogelijk dat een keten zelf bovenop de Beter Leven criteria, aanvullende eisen stelt. Om zeker te stellen of dierlijke eiwitten / vetten / bloedplasma's in een bepaalde keten mag worden gebruikt kan worden nagevraagd bij de ketenregisseur (meestal de slachterij).</p>